

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα

«Ενεργώ ως Πολίτης»

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Ενεργώ ως πολίτης» απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες όλων των τάξεων (από το νηπιαγωγείο μέχρι το λύκειο) και όλων των τύπων σχολείων και αποτελεί μία πρόταση προσέγγισης θεμάτων που συνδέονται με τη συμμετοχή στη δημοκρατία και στη δημόσια πολιτική ως πολίτες.

Σκοπός του προγράμματος είναι να συμβάλει στη διαμόρφωση των μαθητριών/τών ως ενεργών πολιτών. Μέσα από βιωματικές, μαθητοκεντρικές, ομαδοσυνεργατικές και ανακαλυπτικές δραστηριότητες επιδιώκεται η καλλιέργεια της κριτικής τους σκέψης, της αναλυτικής τους ικανότητας, των ερευνητικών δεξιοτήτων τους, της διαπολιτισμικής τους κατανόησης, της ικανότητάς τους να επικοινωνούν και να συνεργάζονται, της ευελιξίας και προσαρμοστικότητάς τους, της ενσυναίσθησής τους, της επιχειρηματικής τους σκέψης και των ηγετικών τους δεξιοτήτων.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε μέσα από ένα σύνολο δραστηριοτήτων που αφορούσαν τις θεματικές ενότητες:

- 1. Η ταυτότητα:**
  - Ο εαυτός μου και οι άλλοι
  - Αποτυπώματα
- 2. Η συνύπαρξη:**

Μπορούν οι λέξεις να μας φέρουν κοντά;

3. Κανόνες και δίκαιο:

Δικαίωμα, τι είναι;

Θεματική ενότητα: Ταυτότητα

Κάθε άνθρωπος έχει πολλαπλές ταυτότητες, αυτές των ομάδων όπου ανήκει, φυλετικές, θρησκευτικές, κοινωνικές κ.ά. Η ταυτότητά του διαμορφώνεται και αναδιαμορφώνεται δια βίου από τις ατομικές εμπειρίες του, τις εμπειρίες και τα έθνη της κοινότητάς του, τα γεγονότα, τις συγκρούσεις και τα ήθη της εποχής στην οποία ζει, τις προσδοκίες του, τις επιλογές του, τις επιλογές των ανθρώπων του περιβάλλοντός του. Μέσω των επιλογών του επιδρά στις ταυτότητες των γύρω του. Η αναγνώριση της διαφορετικής ταυτότητας (των ταυτοτήτων) κάθε ανθρώπου και ο σεβασμός της είναι παράμετροι της δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη.

Στόχος αυτής της ενότητας είναι να βοηθήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες να αντιληφθούν τον εαυτό τους ως άτομο, αλλά και ως μέλος μίας κοινότητας. Να τους/τις βοηθήσει να κατανοήσουν την ταυτότητα και τη μοναδικότητα κάθε ατόμου ως στοιχείο συνύπαρξης, αλλά και κάθε διαφορετικότητα ως στοιχείο δημιουργικής αλληλεπίδρασης και ως πλούτο για την κοινότητα.

Δραστηριότητα: Ο εαυτός μου και οι άλλοι

Στόχος της δραστηριότητας είναι η κατανόηση της έννοιας της ταυτότητας και της μοναδικότητας κάθε ανθρώπου. Συγκεκριμένα, τα παιδιά καλούνται:

Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία του ονόματός τους ως διακριτό στοιχείο της ταυτότητάς τους: μέσα από τη διαλογική συζήτηση οι μαθητές συνειδητοποίησαν τη χρησιμότητα του ονόματός τους καθώς και ότι αποτελεί μέρος της ταυτότητάς τους. Παρουσιάζοντας τον εαυτό τους στους συμμαθητές τους ανακαλύψαν και αλλά στοιχεία που συνθέτουν την ταυτότητα τους (χαρακτηριστικά προσώπου, εθνικότητα, χαρακτήρας, προτιμήσεις σε χρώματα-φαγητά-παιχνίδια, κλπ) διαπιστώνοντας ότι όλοι έχουμε μεταξύ μας κοινά αλλά και διαφορετικά στοιχεία.

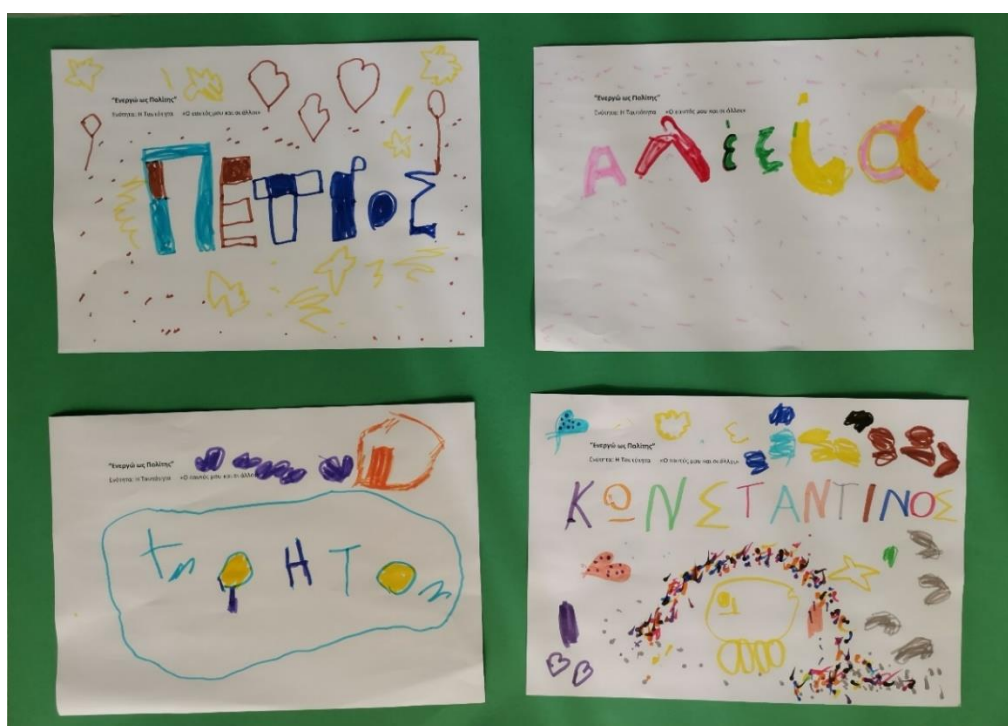
Να αποκτήσουν θετική εικόνα για τον εαυτό τους (αίσθημα αξίας και αποτελεσματικότητας): μιλώντας κάθε μαθητής για τα πράγματα που καταφέρνει

και κάνει αλλά και ακούγοντας από τους συμμαθητές του να διατυπώνουν τα θετικά στοιχεία που αναγνωρίζουν σε αυτόν δημιουργήθηκε ένα αίσθημα αυτοπεποίθησης, αναγνώρισης της αξίας του καθενός.

Να αντιληφθούν-κατανοήσουν ότι όλοι είμαστε ίδιοι και διαφορετικοί και εξίσου σημαντικοί: μέσα από την παρουσίαση της ταυτότητας του καθενός οι μαθητές συνειδητοποίησαν ότι η διαφορετικότητα που έχουν μεταξύ τους δεν αποτελεί εμπόδιο στην συνύπαρξη τους στο σχολείο, στις ομάδες δραστηριοτήτων που συμμετέχουν ή στην κοινότητα που ανήκουν.

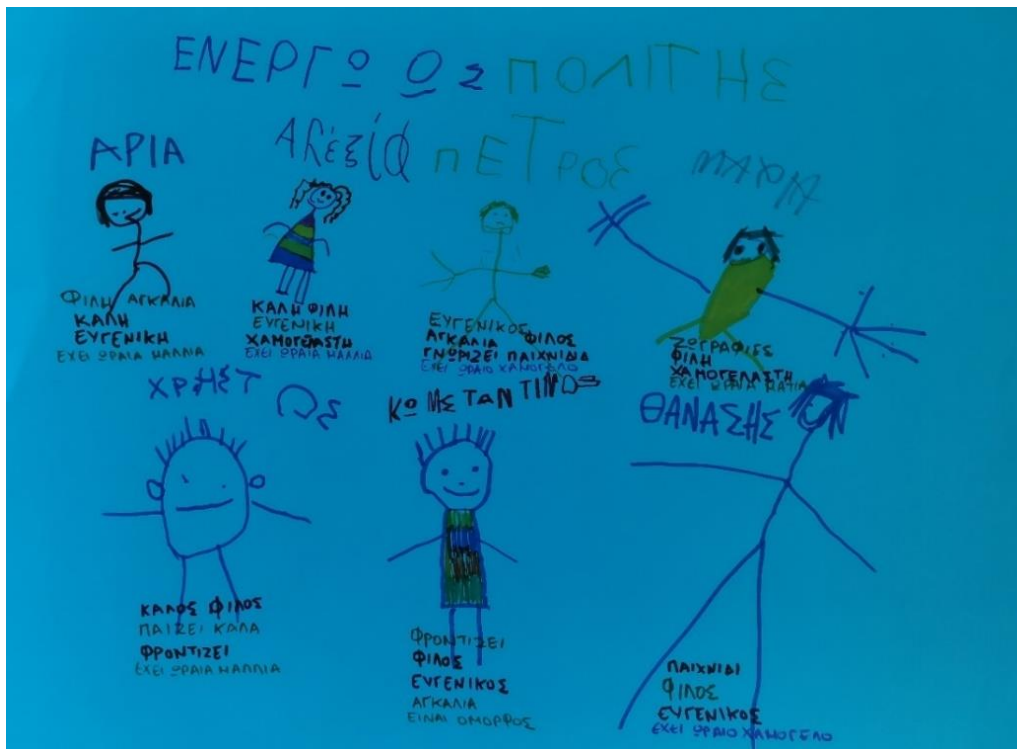
Ατομική εργασία:

Κάθε παιδί γράφει το όνομά του σε ένα χαρτί Α4 με χρωματιστά γράμματα και το στολίζει, το χρωματίζει όπως επιθυμεί.

Ομαδική εργασία:

Αφίσα όπου κάθε μαθητής/τρια ζωγράφισε τον εαυτό του/της, έγραψε το όνομά του/της και καταγράφηκαν τα θετικά τους στοιχεία όπως αυτά διατυπώθηκαν από τους/τις συμμαθητές/τριες τους.

Δραστηριότητα: Αποτυπώματα

Στόχος της δραστηριότητας είναι η ανάδειξη της ατομικής ταυτότητας ως συστατικό στοιχείο της συνύπαρξης, η σημασία του «υπάρχειν μαζί». Συγκεκριμένα, τα παιδιά καλούνται:

Να προσεγγίσουν τη μοναδικότητα της ατομικής ταυτότητας τους: με αφορμή την συζήτηση γύρω από τη μοναδικότητα των δακτυλικών αποτυπωμάτων κάθε παιδιού ενισχύθηκε η έννοια της μοναδικότητας της ταυτότητας τους. Μέσα από την παρατήρηση των δακτυλικών αποτυπωμάτων με την χρησιμοποίηση μεγεθυντικών φακών και την κατασκευή ατομικών έργων οι μαθητές κατανόησαν ότι τα αποτυπώματα αποτελούν βασικό στοιχείο της ατομικής τους ταυτότητας, το οποίο είναι ταυτόχρονα και μοναδικό αφού κανείς άλλος άνθρωπος δεν έχει το ίδιο αποτύπωμα με εκείνους.

Να αντιληφθούν-κατανοήσουν ότι όλοι είμαστε ίδιοι και διαφορετικοί και εξίσου σημαντικοί: μέσα από την παρατήρηση των δακτυλικών αποτυπωμάτων οι μαθητές συνειδητοποίησαν ότι η διαφορετικότητα που έχουν μεταξύ τους δεν αποτελεί εμπόδιο στην συνύπαρξη τους στο σχολείο, στις ομάδες δραστηριοτήτων που

συμμετέχουν ή στην κοινότητα που ανήκουν, αντιθέτως δημιουργείται μια δημιουργική και καθόλου βαρετή αλληλεπίδραση. Η διαφορετικότητα οδηγεί τους μαθητές στη σύνθεση-δημιουργία μοναδικών έργων.

Ατομική εργασία:

Κάθε παιδί αφήνει τα αποτυπώματά του για να στολίσει την αμυγδαλιά. Έτσι, κάθε αμυγδαλιά είναι μοναδική όπως τα αποτυπώματά μας.

Θεματική ενότητα: Συνύπαρξη

Ένα απαραίτητο βήμα στην εκπαίδευση για τη δημοκρατία και την ιδιότητα του ενεργού πολίτη είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες να αποκτήσουν το έθος του σεβασμού όλων των ανθρώπων, χωρίς διακρίσεις, και τις δεξιότητες για ουσιαστικό διάλογο.

Η ενότητα αυτή έχει σκοπό να συνεισφέρει στην κατανόηση της σημασίας της συνύπαρξης και στην αποδοχή οποιασδήποτε διαφορετικότητας, σε οποιοδήποτε πλαίσιο.

Δραστηριότητα: Μπορούν οι λέξεις να μας φέρνουν κοντά;

Στόχος της δραστηριότητας είναι να κατανοήσουν τα παιδιά ότι η συνύπαρξη εδράζεται στον σεβασμό του άλλου, να μάθουν να δίνουν χώρο στους άλλους να εκφράζονται. Συγκεκριμένα, τα παιδιά καλούνται:

Να διαπιστώσουν τη δύναμη των λέξεων: μέσα από τη διαλογική συζήτηση και τη διατύπωση κατάλληλων ερωτήσεων οι μαθητές ανακάλυψαν ότι οι λέξεις, τα λόγια που χρησιμοποιούν μπορούν να πληγώσουν ή να κάνουν τους άλλους να αισθανθούν όμορφα, ζεστά, γλυκά και να μας φέρουν κοντά. Τα παιδιά ανέτρεξαν σε λόγια ή εκφράσεις που τους προκάλεσαν χαρά ή τους έκαναν να πληγωθούν-να θυμώσουν. Διαπίστωσαν λοιπόν ότι οι λέξεις μπορούν να μας ενώσουν, να μας κάνουν να αγαπήσουμε-συμπαθήσουμε ο ένας τον άλλον ή να μας απομακρύνουν πληγώνοντάς μας.

Να αντιληφθούν ότι ο σεβασμός των άλλων και τα ηθικά όρια συμβάλλουν σε ένα κλίμα αρμονικής συνύπαρξης: μέσα από διαλογική συζήτηση, προβληματισμούς, παιχνίδια ρόλων οι μικροί μαθητές ανακάλυψαν ότι όταν μιλάμε με σεβασμό απέναντι στους φίλους μας, στους ανθρώπους γενικά αυτό μας φέρνει κοντά και δημιουργεί κλίμα συνεργασίας και αλληλοβοήθειας. Όλα μπορούν να ειπωθούν αλλά με τις σωστές λέξεις.

Ομαδική εργασία:

Αφίσα όπου οι μαθητές σχεδιάζουν μια φιγούρα όπου γύρω από τη φιγούρα γράφουν όλες τις λέξεις, τις φράσεις και τις πράξεις που τα πληγώνουν. Μέσα στη φιγούρα γράφουν όλες τις λέξεις, τις φράσεις και τις πράξεις που τα κάνουν να νοιώθουν καλά. Πόση δύναμη μπορούν να μας δώσουν όσα βρίσκονται μέσα μας, ώστε να μας κάνουν άτρωτους;

Δραστηριότητα: Δικαίωμα, τι είναι;

Στόχος της δραστηριότητας είναι να κατανοήσουν τα παιδιά την έννοια «δικαίωμα», να αντιληφθούν την έκταση των δικαιωμάτων τους και να μάθουν να τα αναγνωρίζουν. Συγκεκριμένα, τα παιδιά καλούνται:

Να κατανοήσουν την έννοια του δικαιώματος μέσα από τις προσωπικές τους εμπειρίες και γνώσεις για τον κόσμο. Μέσα από τη διαλογική συζήτηση που αναπτύσσεται, γύρω από το δίπολο δίκαιο – άδικο, οι μαθητές εκφράζουν-διατυπώνουν τις εμπειρίες και τις σκέψεις τους ως προς το αίσθημα του δικαίου.

Να διακρίνουν τις 4 κατηγορίες των δικαιωμάτων των παιδιών: Επιβίωσης, Ανάπτυξης, Προστασίας και Συμμετοχής καθώς και τη μη αναγνώριση και εφαρμογής των δικαιωμάτων σε όλα τα παιδιά της γης.

Ομαδική εργασία:

Αφίσα με τις 4 κατηγορίες των δικαιωμάτων των παιδιών: τα παιδιά μετά από συζήτηση ζωγραφίζουν τα δικαιώματα των παιδιών. Στη συνέχεια ομαδοποιούν τα δικαιώματα στις 4 κατηγορίες: επιβίωση, ανάπτυξη, προστασία και συμμετοχή και τα κολλάνε σε χρωματιστό χαρτί αντιγράφοντας-γράφοντας τα δικαιώματα όπως μπορούν.

Το έργο «Ενεργός Πολίτης» υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Active citizens fund, με φορέα υλοποίησης το Ίδρυμα Λαμπράκη.

Το πρόγραμμα Active citizens fund, ύψους €15 εκ., χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) περιόδου 2014 – 2021, γνωστού ως ΕΕΑ Grants. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών και στην ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active citizens fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το SolidarityNow. Διαβάστε περισσότερα εδώ: www.activecitizensfund.gr